List 21. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 23. maja 1902.

Politični oddelek.

Časnikarski shod.

Binkoštne dni se je vršil v Ljubljani IV. shod slovanskih časnikarjev avstrijsko-ogrske monarhije.

Sprejem je bil sijajen in presrčen, vse slovesnosti so se sijajno vršile — zahvala za to gre generoziteti mestne občine — in tudi udeležba od strani časnikarjev je bila znatnejša, kakor na katerem koli drugem kongresu.

Uspehe tega shoda je označil „Novi List“ na Reki tako-le:

1. Kongres je mnogo pripomogel k medsebojnemu spoznavanju slovanskih novinarjev, ter je položil temelj časnikarski organizaciji;

2. Kongres je vse udeležnike navdal s hvaležnostjo, simpatijo in iskreno ljubeznijo do Slovencev.

To so po sodbi reškega „Novega Lista“ pozitivni uspehi tega shoda.

Ker nameravamo o nekaterih zadevah tega shoda nekoliko govoriti, moramo pred vsem priobčiti poročilo o shodu.

I. Časnikarski shod.

Shodu je predsedoval slovaški novinar M. Dula.

O slovanskem korespondenčnem uradu je poročal P. Gregr. Referat o tej zadevi pravi:

Na Krakovskem in Dubrovniškem shodu se je predlagalo, naj se na podlagi časnikarskega shoda v Pragi ustanovi „Slovanska korespondenčna pisarna“. Na shodu v Pragi je bila sprejeta resolucija za prepotrebno ustanovitev „lastne informačne korespondenčne pisarne“, in praški odbor shoda je imel delati na to, da se predlogi v tej smeri uresničijo. Odbor I. shoda je izdelal načrt za tako pisarno in ga je v okrožnici razposlal vsem uredništvom večjih slovanskih listov. Veliko jih ni odgovorilo. O tem je bilo poročano na krakovskem shodu, kjer se je sprejela resolucija, ki priporoča ustanovitev časnikarskih odborov v posameznih slovanskih deželah, ki bi bili med seboj v stalni zvezi, organizirali dopisovatelje v svojem okrožju ter izdelali natančne predloge za definitivno ustanovitev „Slovanske korespondenčne pisarne“ za III. shod slovanskih časnikarjev.

K tej resoluciji je dodal 1. gosp. I. Hrubý: da se odbori v posameznih deželah smejo medsebojno dogovarjati še pred III. časnikarskim shodom; 2. dr. Merunowicz: naj se pretresa, ali bi ne bil Dunaj primeren za „Slovanske pisarne“ in 3. urednik Kopinski: naj se napravi direktna telefonska zveza med Krakovom in Prago, kajti zveza z Dunajem napravlja veliko ovir.

Tudi III. shod v Dubrovniku se je pečal z dotičnim vprašanjem in se je sklenilo: 1. naj se dela na to, da se ustanove časnikarski odbori v posameznih slovanskih deželah kot središča poročevalske službe; 2. naj izvoli III. shod novinarjev v Dubrovniku za vsako deželo delegata, ki bi poskrbel za ustanovitev odborov in naj o tem poroča drugim središčem.

K temu je dodal dr. Ryba: Državni poslanci, zlasti pa poslanci žurnalisti, naj se kar odločneje upro krivičnemu in naravnost razžaljivemu protežiranju državne tiskovne pisarne nemškim interesom in naj se potegnejo za to kar najodločneje, da zavod, ki ga vzdržuje država, tudi glede slovanske publicistike se vede pošteno in nepristransko. 2. Gospod urednik Hovorka: Predsedništvo shoda pozivlje osrednjo vlado c. kr. korespondenčne pisarne na Dunaju, naj njene filijale v posameznih deželah oskrbujejo uredništvom poročila v jeziku dotične dežele.

Vse to dovolj izpričuje potrebo slovanske tiskovne pisarne. Dejstvo, kako se o dogodkih po slovanskem svetu poroča v c. kr. korespondenčni pisarni

in potem v sovažnem nam časopisju, zahteva izpremembe, in to nalogo ima izvršiti slovanska korespondenčna pisarna, ki bo informirala tujino o vseh važnejših političnih dogodkih med Slovani, in sicer strogo nepristransko; ob enem bo imela tudi nalogo takoj izpodbiti laži, razširjevane o Slovanih. Razun tega naj se tudi med slovanskimi listi goji medsebojno poročevanje in tako omogoči organizacija slovanstva v avstrijskih deželah

Vzlic temu, da se spoznava potreba pisarne, napredujejo priprave zanjo jako počasno, a na škodo bi nam bilo, ako bi ostajale resolucije posameznih shodov samo na papirju. Praški odbor shoda je vselej pripravljen pomagati pri organizacijah poročevalske službe v drugih središčih ter informirati o vsem potrebnem, in kadar bodo ustanovljeni posamezni odbori, stopi takoj ž njimi v dotiko. Izdelani so bili tudi natančni proračuni za češko središče „Slovanske tiskovne pisarne“ in se je pokazalo, da, dokler ni več denarja, pisarna ne more začeti s svojim delovanjem. Praški odbor časnikarskega shoda se je torej obrnil do češke javnosti s prošnjo, naj njih akcijo povspešuje, in narod se je odzval s pritrjevanjem, dasiravno se je s pobiranjem doneskov začelo šele pred nekolikimi tedni. Do 12. maja l. 1902 je bilo dano v gotovini 6200 kron, subskribiranih 3000 kron in veliko se jih je zglasilo za letne podpornike. Bržčas se bo s koncem leta moglo pričeti s pošiljanjem poročil. V Pragi se je ustanovila tudi informacijska češka pisarna, ki ima nalogo, informirati francoski tisk. To priporočam tudi za druge dežele. Slovanska tiskovna pisarna mora biti zgrajena na močnem temelju. S tem, da jo oživotvorimo, podamo dokaz, da stojimo na višini dobe in da od nas osnovana organizacija ne zaostaja za enakimi organizacijami pri drugih narodih. Slovanska tiskovna pisarna mora biti toli važna, da bodo njena poročila potrebna ne le za slovanske, temveč tudi za vse svetovne liste, kateri hočejo veljati kot najbolj informirani listi.

K debati se oglasijo gg.: dr. Vergun, Chylinski, Smolski, Pasarić, dr. Stj. Radić, Mončalowsky, Hovorka, Klofáč. Končno se sprejmeta naslednji resoluciji, oziroma dodatka dr. Radića k referatu:

I. Kongres naj izbere trojico svojih članov, enega Poljaka, ter enega Jugoslovana (Hrvata ali Slovenca) ter jih naj pooblasti, da pozovejo osebno v imenu kongresa ministra notranjih zadev, da korespondenčni birô poroča resnično vsem slovanskim listom v njih jeziku.

II. Naj vsi slovanski listi prinesejo češki poziv (referat Gregra) za slovanski birô ter naj za to birô pobirajo vse slovanske redakcije v monarhiji.

K II. točki o ustanovitvi strokovne organizacije so govorili gg.: Hovorka, Chylinski in Szczepanski.

K III. točki poroča o tečajih za žurnaliste dr. Radić ter predlaga resolucijo, naj se to vprašanje izroči osrednjemu odboru v pretres in rešitev.

O zadnji točki referira dr. Vl. Preis, naj bi se slovansko časnikarstvo bavilo intenzivneje z narodnogospodarskimi vprašanji. Njegova res strokovna izvajanja izidejo v tisku.

Sprejele so se tudi še naslednje resolucije:

Shod slovanskih časnikarjev prosi, da bodo v c. kr. dopisovalnici (agenturi) zastopniki-uredniki vseh slovanskih narodov avstrijskih.

IV. shod slovanskih časnikarjev jemlje na znanje poročilo o zvezi časnikarskih društev in pozivlja bodoči odbor te zveze, naj stori vse, da bi se ustanovila časnikarska društva za vsaki slovanski narod v državi in da pristopijo k zvezi.

IV. shod slovanskih časnikarjev, izražaje udanost narodnim prerokom, kateri so vsi verovali v ideal svobode in slovanskega pobratimstva ter ga prikazovali svojim ljudem, izreka svoje prepričanje, da je najvažnejša naloga in glavna dolžnost časnikarstva vseh ljudij in narodov slovanskih neprestano in sistematično delovanje na duševnem in kulturnem približevanju in pobratimovanju širokih množic slovanskega ljudstva, da bi obudili samozavednost v ljudstvu in ga prepričali o rodovinski enakosti in sorodstvu njegovih vkupnih narodnih idealov in potreb. — Dolžnost započetja tega delovanja in njegovega stalnega in sistematičnega nadaljevanja, brez ozirov na trenotne nesloge ali prepire vsakdanjega družabnopolitičnega življenja, počiva tudi poglavitno na časnikarstvu vseh slovanskih narodov.

IV. shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani smatra kakor neobhodno sredstvo k temu velikemu namenu brezodločno ustanovo „Splošne slovanske Matice“, katera bo imela nalogo razširjati in popularizirati med vsemi Slovani misli slovanskega sorodnega pobratimstva in združenja.

K temu koncu delovala bode „Vseslovanska Matica“ s pomočjo sistematičnih, cenenih popularnih izdavanj iz življenja, zgodovine, literature vseh slovanskih narodov v vseh živečih slovanskih jezikih in kolikor mogoče tudi v narečjih.

Da životvori „Splošno vseslovansko Matico“ IV. shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani, izvoli opravljajoči odbor, ki se bo pečal z upeljevanjem in organiziranjem dela v vseh krajih slovanskih, da bi se ustanovile zveze, društva in odbori in izvrševanjem notranje organizacije „Matice“ ter izmisli obenem način nabiranju fondov na izdavanje. Ta odbor bo imel najširše prave kooptacije. Izvoljeni odbor bo o uspehih svojega delovanja poročal na prihodnjem shodu slovanskih časnikarjev.

IV. shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani izraža željo, da bi uredništva vseh slovanskih časnikov pri razglasu te resolucije obenem kar najtopleje po-

zivali k dobrovoljnim skladom za izdajateljski fond „Splošne slovanske Matice“.

Pred zaključkom zborovanja se sklene na predlog Hovorke, da se priredi prihodnji, t. j. V. shod slovanskih časnikarjev v Plznu. Sklep se sporoči brzojavno županstvu plzenskemu, ki je takoj tudi odgovorilo, da sprejme srčno rado slovanske goste. Končno se pozdravijo brzojavno tudi županstva v Pragi, Krakovu in Dubrovniku, kjer so se vršili prvi trije časnikarski shodi.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Izvršila se je zopet velika tragikomedija. Ministrski predsednik je bil začel na vso moč streljati na ogrsko vlado zaradi avtonomnega carinskega tarifa in ž njim v zvezi stoječo nagodbo. Grozil je, kar se je dalo, in naposled dal razglasiti, da se pogajanja v tej zadevi ne začno poprej, dokler ogrska vlada ne odgovori na zahtevanja dunajskega ministrstva. Szell pa se ni pustil ugnati v kozji rog in ker gora ni prišla k Mohamedu, je šel Mohamed h gori. V sredo zjutraj so šli ministrski predsednik Körber, trgovinski minister Call in finančni minister Böhm v Budimpešto, da začno zopet pogajanja z ogrsko vlado, dasi ta v nobenem oziru ni ugodila Körberjevim zahtevam. Szell je torej dosegel lepo zmago.

Državni zbor. — Poslanska zbornica bo zborovala še do 14. junija. Te dni je bila končno dognana razprava o proračunu poljedelskega ministrstva in se je začela razprava o proračunu pravosodnega ministrstva. Izmej slovanskih poslancev sta govorila Vencajz, ki je zlasti napadal porotnike, Plantan in dr. Ploj. Proračunska razprava bo v kratkem končana.

Deželni zbori se skličejo takoj po zaslišanju državnega zbora in sicer na dan 17. junija.

Ogrska. — Madjari stoje že od nekdaj na stališču, da delegacija ni druzega, nego nekak odsek njihovega parlamenta, ne pa samostojen parlament. Neodvisna stranka je z ozirom na to zahtevala, naj bo vsakemu poslancu dovoljeno, prisostvovati tudi odsekovim sejam delegacije, tudi če ni sam delegat. Delegacija se temu upira in tako je prišlo do konflikta. Neodvisna stranka hoče menda delegacijo speljati ad absurdum in bržčas se jej to posreči.

Srbija. — Ministrska kriza, ki je bila nastala pred kratkim, je poravnana. Kralj je najprej ponudil vodji radikalcev, Pasiču, naj sestavi novo ministrstvo, toda Pasiču se to ni posrečilo, ker ni hotel Nikolić postati minister zunanjih del. Vsled tega je novo ministrstvo sestavil zopet Vuić.

Rusija. — V torek je prezident francoske republike Loubet dospel v Petrograd. Bil je sijajno vsprejet. V oficijelnih napitnicah se je toplo povdarjala rusko-francoska alijanca.

Amerika. — Nemški cesar Viljem je Združenim državam ameriškim ponudil v dar kip kralja Friderika II. To bo lepo, če bodo ameriški republikanci začeli moliti kipe raznih tujih kraljev.

Vojna v južni Afriki. — Ta teden so v Verenegingu zbrani burski voditelji in angleški pooblaščenci ter se pogajajo zastran miru. Angleški listi upajo za trdno, da se doseže porazumljenje in sklene mir.

Obrtnija.

Obratna štetev.

Pod spretnim uredništvom tajnika kranjske trgovske in obrtne zbornice dr. Viktorja Murnika izhajajoči, jako dobri „Narodnogospodarski Vestnik“ je priobčil v 2. številki tekočega leta naslednje pojasnilo o obratni štetvi, ki se začne že dne 3. junija t. l.

Najvažnejši pogoj uspešne gospodarske in socijalnopolitične zakonodaje je zlasti dandanes, ko je pridobitno življenje tako komplicirano, natančno poznavanje gospodarskih naredb in pridobitnih odnošajev. Zato so poizvedbe, ki naj podado zanesljivih podatkov o razmerah v poedinih gospodarskih krogih, neprecenljive važnosti. Pri nas v Avstriji sicer nismo brez statističnih dat za vpogled v gospodarsko gibanje, ali vender so vse poizvedbe, ki so se doslej vršile, le nekaki odlomki; vršila so se pač ponovno statistična poizvedovanja, zlasti od strani trgovskih zbornic, ali vsem tem nedostaje enotnosti in popolnosti, kajti te ovedbe so se vršile le omejeno, in sicer so se utesnile ali na posamezne kronovine ali pa le na poedine pridobitne stroke. Tako pa smo v primeri z drugimi velikimi državami zaostali, kajti drugod, tako na Nemškem in v Franciji, so v zadnjih desetletjih imeli splošne obrtne štetve, oziroma popise obrtnih in kmetijskih obratov. Letos se pri nas zamujeno popravi in se po vzgledu drugih narodov izvrši tudi pri nas v Avstriji prihodnji mesec popis vseh obrtnih in kmetijskih obratov po določilih zakona z dne 18. januvarja l. 1902, drž. zak. št. 21, in pa ministrskega ukaza z dne 25. marcija t. l., drž. zak. št. 56. Ta splošni popis obrtnih in kmetijskih obratov bi se bil po prvotnem načrtu imel izvršiti že spomladi preteklega leta, neposredno v zvezi z ljudskim štetjem l. 1900, ker pa so se dotične obravnave v državnem zboru tako zavlekle, da ni bilo mogoče lansko spomlad, oziroma poletje izvesti popisa, se je odgodila izvršitev popisa na tekoče leto. Po določbi više navedenih zakonov je izvršiti popis po stanju z dne 3. junija l. 1902. to se pravi, obrate bo popisati kot take, kakoršni bodo dne 3. junija l. 1902. ne glede na izpremembe, ki se morda pojavijo med popisovanjem. V izvršitev obratnega popisa se razdele politični okraji v popisna okrožja (Zählrayons), ki so po pretežnem številu obrtnih ali kmetijskih obratov ali pretežno obrtna in pretežno kmetijska popisna okrožja. V pretežno obrtnih popisnih okrožjih morajo trgovske zbornice prevzeti popisovanje, sicer pa je izvršitev popisa stvar okrajnih glavarstev. Za posamezna popisna okrožja se imenuje jeden ali več popisovalnih komisarjev, katere nadzirajo revizorji. Popisovanje se bo vršilo po prikla-

*

nosti krajev ali od hiše do hiše, ali pa komisijsko, to se pravi tako, da komisar povabi prizadete stranke v občinsko pisarno. Tudi je dovoljeno, da se dostavijo strankam potrebni obrazci v lastno izpolnitev. Pri popisu obrtnih in kmetijskih obratov bo popisati vse obrtne obrate, tako vse trgovinske, industrijske, rudarske, rokodelske, stavbne obrate brez ozira na to, ali se plačuje od njih kaj davka ali ne in brez ozira na to, ali imajo oblastveno dovoljenje ali ne; nadalje bo popisati vse kmetijske obrate brez razlike njih obsežnosti, končno vse delavce na domu (Heimarbeiter), pri teh je misliti zlasti na domačo industrijo (sitarstvo, lončarstvo itd.) in pa na take osebe, ki izdelujejo obrtne izdelke na lastnem domu, pa za tuj račun. Uporabljali se bodo sledeči obrazci: obratne pole (Betriebsbogen) za obrtna, industrijska in trgovinska podjetja, pole o kmetijstvu (Landwirtschaftsbogen) za imetnike in zakupnike kmetijskih obratov ter listi za delavce na domu. Popis se prične, kakor rečeno, dne 3. junija l. 1902 in ga je dovršiti v teku treh tednov. Popisovalni komisarji, vršeč svoj posel, ne smejo popraševati po premoženju in dohodninskih razmerah. Zakon o obratnem popisu izrecno poudarja, da se napovedi, ki so se podale ob popisovanju, ne smejo porabljati za namene davčne uprave. Kdor bi se podpisu odtegnil ali namenoma krivo izpovedal, kaznuje se z globo do 50 kron.

Bližnja obratna štetev je največje važnosti za spoznavanje naših pridobitnih razmer in naprav; ako se uspešno izvrši, poda date, ki nudijo edino zanesljivo podlago za velike in dalekosežne gospodarske reforme. Zategadelj je želeti, da so prizadeti sloji napram popisovalnim organom zaupljivi in uslužni, kajti le tako jim je mogoče izvesti z uspehom tako veliko in težavno nalogo. Zaupljivost in odkritost od strani interesiranih državljanov pa je tem umestnejša, ker se jim ni bati, da se napovedi porabijo za namene finančne uprave.

Kmetijstvo.

Kako obvarujemo vinsko trto pomladanskega mraza?

Pomladanski mrazovi nastopajo po največ meseca velikega travna, navadno ob času ledene trojice, Pankracija, Servacija in Bonifacija, ter morejo za jednega jutra ves vinski pridelek v deželi uničiti.

Izkušnje so pokazale, da preti največja nevarnost od pomladanskih mrazov v jasnih nočeh, kadar v zraku ni vetra in na nebu nobenih megel. Dostikrat pade v takih nočeh že pozno zvečer termometer na 1 do 2 stopinji (Reaumur) nad ničlo in bati se je, da se zniža pri stanovitnem mirnem zraku do štirih zjutraj do 0, torej do ledišča.

Nevarnost je največja malo pred svitom. Obtore je ohlajenje najsilneje in traja tako dolgo, da se prikažejo prvi solnčni žarki. Ponajveč gre samo za jedno ali dve uri, ko potrebujejo rastline naše pomoči.

Za proizvajanje dima nam služijo najrazličnejše tvarine, na pr. pirnica ali drugi pleveli, ki smo jih za kopí nabirali in na kupčeke znosili, nadalje na pol segniti slamnati gnoj, najboljši je konjski, zeleno vejevje, smola, katran (žgana smola), zmešan s piljevino (žagovino) in ostružimo (oblanjem) ter čreslo.

Vse tvarine, od katerih se kadi gost, debel in težak dim, morejo se s pridom uporabljati za kajenje.

Takozvane smolne hlebčeke si naredi lahko vsakdo sam, ako si kupi smolnih odpadkov v pivovarnah (100 *kg* 8 do 9 kron). V železni posodi jih je treba raztopiti in raztopini dodati ravno toliko ostružine, dvakrat toliko piljevine, nekaj čresla in prahu od navadnega premoga. Kadar primešavaš te zmesi, pazi, da ti ostane vse v posodi; na vsak način moraš ogenj poprej pogasiti.

Nastalo mešanico vliješ v hlebaste globeli, ki si ji napravi v tleh, da se ondi strdi. Ti smolni hlebčeki se dado spraviti, kamor treba in so za kajenje prav pripravni.

Kajenje samo pa se izvršuje tako, da naredimo po vseh vinorodnih krajih povsod, kjer je mesto za to (na vseh potih, dragah, križpotih, gnojiščih, širokih mejah itd.) od imenovanih tvarin kupčeke. Kjer kadimo s smolnimi hlebčeki, treba je napraviti v zemlji primernih lukenj in jih napolni ž njimi.

Kadar prirejamo kurišča, moramo gledati na to, da so najmanj 15 do 20 *m* oddaljena drugo od drugega in da niso preblizu trt.

Pripravljene kupčeke užigamo najlažje tako, da položimo k vsakemu nekaj slame in jo zanetimo. Tudi smolnate treske so za užiganje prav dobre.

Največ uspeha bodo imeli ondi, kjer kadijo vsi v obližju stanujoči vinogradniki, kajti v tem slučaju se vleže nepretrgana odeja od dima nad vso vinorodno okolico. Ako pa kadijo le posamezniki, morajo, če je količkaj mogoče, ves vinograd s kurišči obkoliti in premrežiti.

Ako so se odločile po vinorodnih krajih občine za skupno kajenje, treba jim je odbora, ki oskrbi tvarine za kajenje, določi kurišča, skrbi za to, da se spravi kurivo na določena mesta, in za sposobne stražnike. Ti se podajo v nevarni noči na dano znamenje (s trobento) takoj na poprej določena mesta in začnejo zažigati kupčeke.

Znamenje se pa naj da šele potem, ako je padel termometer, ki visi približno 1 *m* nad zemljo na plamen, po polnoči pod 0. V tem slučaju naj se zažgo kupčeki, ko se jame svitati (okolo tretje ure).

Poučni in zabavni del.

Rob.[1])

Črtica iz prošlosti.

Iz srbščine prevel R. Posavec.

Dve uri od Mostara nahaja se kraj Blagaj.

Danes je to vasica, a nekdaj je bilo tu prestolno mesto vojvode Stjepana Vukčiča-Kosača.

Blagaj se razprostira ob vznožju hriba Veleža, izpod katerega izvira iz pečine rečica Buna, o kateri se govori, da je ponarica[2]) in da ji je prvotni izvir tam nekje na Nivesinskem polju.

Vrelec jej je do dvajset metrov širok in do dva metra globok. V Buni švigajo vesele postrve.

Blagaj sestoji iz vrste malih kočic, ki se rèdijo od vzhoda proti zahodu. Ako ti obstane na nizki stari kočici z dvema malima oknoma.

V tej hišici je živela nekdaj Mara, žena pokojnega Lazara Marića. Imela je le sina-jedinca, kateremu je bilo ime Nikola, ali ona ga je zvala še z drugimi imeni, da mu ne bi mogle škoditi zle duše. Negovala ga je in hranila z vso materinsko skrbjo in ljubeznijo. Sinek jej je bil vsa nada in bodočnost. Večkrat ti je rekla: „To bo materina podpora; mati bo počinila, ko sin doraste“.

Nikola dovrši sedem let in treba bo iti v šolo. Ker tam ni bilo šole, da ga mati trgovcu v Mostar s pogodbo, da ga Nikolo sluša, da pa gospodar dečka vzdržava v šoli in gleda nanj, kot na svoje dete.

Dobri trgovec ga vsprejme in da v šolo, kjer se nauči vsega dobrega in koristnega za življenje.

Nikola napreduje v šoli jako dobro in se vede uzorno. Nikdar ne zamudi zaman ni jednega trenutka. Ko dovrši razne domače opravke in šolske naloge, takoj gre v prodajalno k gospodarju, ter skrbno pazi na vsako stvar. Karkoli dela gospodar, si vse dobro zapomni.

Ko konča osnovno šolo z odličnim uspehom, vzame ga gospodar popolnoma v prodajalno in v kratkem času se učenec tako izvežba, da pohaja gospodar brez skrbi po poslih.

Nikola uvidi, na bi mogel i sam na svojo roko delati; zahvali se gospodarju za službo in ga poprosi, da bi mu zaupal, da vzame od njega robe. Trgovec mu ustreže in Nikola odide od svojega gospodarja, ter otvori novo prodajalno. K sebi vzame tudi dobro mater.

Kako se vzradosti materino srce, videče, da ji je sin tako srečen!

V začetku gre podjetje dobro, kmalu pa začne pešati. Nikola opusti vso drugo trgovino in kupčuje z volno.

Nekega dne odide z doma, da nakupi volne. Prišedši tja v Dalmacijo, na obali Jadranskega morja, zagrabi ga četa tolovajev, vzame mu ves denar, zveže ga in odvede ga na ladijo. Odpeljejo ga v Afriko in prodajo namestniku v Tunizu.

Visoki gospod ga smatra za roba in dene mej druge robove. Vsako jutro mora Nikola pred oblastnega gospodarja, ki mu naloži delo.

Neke noči se vzbudi Mara iz sna in zakliče. Ko se zave, vidi, da je le sen, prekriža se in zopet leže.

V jutro vstane bolj rano, kot navadno, sede na stol in se zamisli. Čudne sanje je imela: Porušila se je streha hiše na njo in na Nikolo. Videla je, da je ležal Nikola ves v krvi. Priskočili so neznani ljudje k njemu in ga odvedli.

Dolgo, dolgo je mislila Mara, in poloti se je neka slutnja, ali potolaži se brzo: „Sen je laž, a Bog je istina“!

Čas je pohajal, Mara se je zaman nadejala Nikole; njega ni. V strahu se zamisli v sanje . . . Jedinca ni. Žalostna mati poprašuje po njem, pa nikdo ji ne ve odgovora; sinka ni in ni nazaj.

Huda bolezen se je poloti. Znanci dohajajo in jo tolažijo, češ, da so Nika videli pred nekaj dnevi, pa se še ni mogel vrniti, ker namerava mnogo volne nakupiti. Pričakovali so res sami, da Marin sinko skoraj pride. Starka se za nekoliko časa potolaži, ali ko njega le od nikoder ni, obsenči ji uveli obraz zopet tuga in žalost.

Dan mine za dnevom, mine leto, sinka ni; mine drugo leto, pa mine tretje, a njega le ni, od nikoder ni, ne sledu ne glasu o njem.

Mislili so, da je gotovo mrtev, opravili za njega molitve za umrle, in Mara se vrne v Blagaj k staremu ognjišču.

Živela je dneve jada in tuge, oplakovala svojega jedinca Nikola. Delala je, pa se je živila. Večkrat si je zaželela smrti: „E, samo da mi ga oči ugledajo, pa četudi me potem polože v grob“!

Neke jako lepe vedre noči zasijal je na jasnem nebeškem svetu mesec kot beli dan. Mara je že počivala v postelji. Na jedenkrat začuje trkanje na vratih.

„Kdo je to nocoj?“ vpraša prestrašena.

„„Odpri““, odgovori tujec.

Mara odpre vrata, in v sobo stopita dva neznana človeka.

Ko starka vidi, da sta potnika, utrujena in lačna, izpeče jima čimbura in dovoli, da pri njej prenočita.

„Deca moja, odkod prihajata?“

„Bogme, mati, od daleč. Bila sva v robstvu, pa sva pobegnila in se, hvala bodi gospodu Bogu, tako rešila robskih verig.“

---

[1]) Suženj.

[2]) Reka, ki se izgubi pod zemljo in na drugem kraju zopet priteče na dan.

„Kdo vaju je zarobil“.

„Oj, kdo bi ti pripovedoval vse, kako je bilo, to bi ti pripovedoval dolgo časa. In koga imaš ti, starka“? vpraša jeden dvojice.

„Bogme, nimam nikogar, moj sinko. Imela sem, sina, žalosti mi! jedinca sina, pa pred nekoliko leti odšel je, da trgúje z volno, in ni se vrnil več; ne vem, je-li živ, je li mrtev. Nikdar nisem mogla čuti o njem, kakor da se je v zemljo vdrl“!

Starka vzdahne, in solze se ji zasvetlikajo v očeh.

„Kako mu je bilo ime?“ vpraša prvi.

„Nikola, sinko, Nikola“!

„Nikola“?

„Da, moj sinko, ali veš kaj o njem“?

„Ne vem nič, samo ne boj se, živ je“!

„Kaj živ!? O, Bog govori iz tebe“!

„Je, je, to je oni tamle, ki je došel z mano“, in pokaže s prstom na Nikolo.

„O Nikola, duša moja“! in pade na zemljo, kot da jo je zadela kap.

Nikola vstane, poljubi jo ter položi na postelj. Pomoči ji čelo z vodo, in starka se počasi osvešča. Prvi pogled obrne na Nikola, ki je sedel na postelji. Vstane, objame ga in pritisne na prsa:

„Oh! hvala Bogu, ki te je poslal užaloščeni materi, da jo v starosti tešiš in položiš v grob. Sine moj, edina moja tolažba na tem svetu! Povej mi, kako so te zarobili in kje si bil.

„E, pa čuj, draga mati!

Veš, ko sem odšel iz Mostara, da nakupim volne, pa grem v Dalmacijo. Tam me zagrabi četa hajdukov, trpinči me, zveže in odvede na ladijo, pa me tam zapro na dno ladije. Nisem znal, je-li noč ali dan. Dolgo časa smo se vozili po morju, a jaz nisem videl belega dneva. Davali so mi vsaki dan košček ogorelega kruha, kar je preostajalo psom“.

Prepeljejo me na suho, tu me prodajo namestniku Tuniza. Nisem znal, kje sem, v čegavih rokah, dokler mi pozneje niso povedali drugi robovi. Mnogo sužnjev je imel namestnik. Vsak je imel svoj posel. Jaz nisem imel stalnega posla, nego moral sem vsaki dan pred namestnika in čakati njegove zapovedi. Opravljal sem tako vsaki dan drug posel. Delal sem mu po volji, zato me je imel rad. Pošiljal me je svobodno na trg, in jaz sem vedno mislil, kako bi pobegnil.

Zvedevši, na katerem delu zemlje in v katerem mestu sem, spomnil sem se, kako nam je kazal gospod učitelj v šoli, na kateri strani sveta leži moj rodni kraj. Sporazumil sem se še z jednim človekom, ki je bil rob kakor jaz in to je tu tovariš moj.

Dogovorila sva se, napravila mal čoln, pa se pripravila na beg. Ali se rešiva ali pa plačava z glavo! Priredila sva, kar je treba za beg, preoblekla se v druge halje, pa hajdi na morsko obal!

Premislila sva dobro, kod kreneva, da nas ne zalotijo. Držala sva se vedno smeri proti severo-vzhodu. Gledala sva vedno, od kod izhajata solnce in mesec in kam zahajata, in nisva zablodila. V najino srečo — vreme je bilo vrlo lepo, tiho in vedro““.

„„Celih osem dnij in osem nočij sva plula po širokem morju na onem nesigurnem čolnu. Komaj priveslava na dalmatinsko obrežje, potem se napotiva peš naravnost v Mostar. Tam sem vprašal za tebe si-li živa in kje si. Ko sem dognal, da si zopet tukaj, obrnila sva se s prijateljem semkaj. Domenila sva se, da se ne izdam takoj, da te preveč ne iznenadim““.

„Oh, dragi moj sin, torej si mnogo pretrpel. Dobro, da si se rešil robstva. Hvala velikemu Bogu, da te zopet vidijo moje oči“.

Drugi dan sprejme Nikola svojega tovariša na njegov dom. Bil je rodom iz Ljubuškega. Še pred Nikolo ga je zadela zla usoda v nekem kraju v Dalmaciji.

Po celem Blagaju se raznese novica, da je došel Marin Nikola, katerega so že vsi smatrali mrtvim. Mnogi pridejo majki čestitat. Mara jih je zelo vesela in vkljub trpljenju in starosti hitro postreže svojim prijateljem — kakor poskočna mladenka.

Nikola se poprime poljedelstva v Blagaju.

Po nekaterih mesecih zboli Mara in leže v postelj. Sedmi dan izdihne svojo blago duso in Nikola jo položi v hladen grob.

Ker sam ne more živeti, se čez nekoliko mesecev po smrti drage matere oženi.

Čez leto dnij se mu porodi hčerka, kateri dado materino ime Mara.

Greh starega Martina.

(Ruski spisal J. N. Potapenko, prevel O. M.)

„Dragi očka! Kako to, da oblaki tako drve mimo meseca — le poglej jih, kako drve! — mesec pa stoji mirno vedno na istem mestu? Kako to, očka“? vprašal je osemletni Vasiljko svojega starega očeta Martina, se pritisnil še bolj k njemu ter se zavil v njegov širok kožuh. Mraz ni bilo Vasiljku, kajti imel je visoke škornje, katere je nosil še njegov oče Karpo, in gorko jopico, katero je podedoval po svoji materi Marini — toda bilo je tako prijetno, zaviti se v gorki kožuh starega očeta . . .

„Lej ga, malega modrijana! Odkod pa veš, da mesec stoji mirno? Ne, Vasiljko, mesec ne stoji mirno, ampak plava po nebu sem in tje“! odgovoril je stari Martin. — „Sedaj stoji“, je govoril dalje, „a le pazi, v jutro bo že tam pri gori, a nato se bo vlegel k počitku“.

Vasiljko je molčal. Premišljeval je te besede natančneje.

„Ali je mnogo milj od zemlje do meseca“? je vprašal zopet s svojim tenkim glaskom.

„Mnogo milj“? ponavljal je stari oče. „Ti bedak ti! Saj jih vender še ni nihče meril, prav nihče jih ni meril . . .“

„Sto milj bo“, dejal je nato Vasiljko z nekako gotovostjo ter motril mesec, kot bi hotel v mislih izračuniti oddaljenost med mesecem in zemljo . . .

„Morebiti jih je sto, morebiti tudi tisoč; Bog ve“! je odgovoril stari oče nekako jezno, kajti ni ljubil, ako mu je njegov vnuk dajal vprašanja, na katera ni vedel odgovoriti. In sedaj je celo hotel vedeti, koliko milj je do meseca — ako bo ondi tudi semenj in ako se bo tudi on peljal na semenj . . . Kaj pa je sploh mesec? . . .

„Kaj pa je mesec, Vasiljko? Ali veš, kaj je?“ je vprašal oče z gotovim glasom, kajti on sam je vedel dobro, kaj je mesec.

„Kaj je mesec?“ je ponavljal zamišljeno Vasiljko. „Gotovo je taka luč, kot stoje v cerkvi . . . a mnogo večja, še mnogo večja . . .“

„Oh, ti bedak! Ti modrijan! Kako more biti luč! Na nebu brije veter, in luč bi bila že davno ugasnila . . . Ni luč — Vasiljko — ni . . . velika svetilnica je . . . okrogla svetilnica . . . in ti bedak, praviš, da je luč . . . Toda Vasiljko, ali ni čas, da greva za peč, kaj Vasiljko? Ali ni čas“?

„Še ne, očka, še ne . . . Tukaj je tako lepo . . . še malo posediva“, je prosil Vasiljko ter se zavijal v njegov kožuh.

„Pa sediva! Meni je tako vsejedno, ako sedim tu, ali se premetujem po peči . . . Le sedi Vasiljko“!

Noč je bila mirna . . . Čez dan je snežilo v gostih kosmičih — tako, da je bilo na večer že vse belo: drevesa, strehe po vaških hišah in led tam za gričem . . . Skozi oblake pa je pogledala sem in tje kaka zvezdica, tako da se je zdelo, kot bi se zemlja krasila z belo obleko za jutrajšnji praznik . . . Mesec je svetil mirno in jasno — le za trenutek so ga zakrili mimo njega drveči oblaki — nato pa je zopet vrgel svojo bledo luč na zemljo . . . in snežinke so se blestile kot tisočeri kristali — dokler ni zopet zakril mimodrveči oblak meseca . . .

V vasi so ljudje že zdavnaj povečerjali ter se vlegli k počitku . . . Toda na badnjak imajo navadno ti mužiki hude sanje. Sanja se jim o različnih čarovnicah, peklenščkih in drugih prikaznih. Ali navadili so se že in nihče se radi tega ne vznemirja. Kmet se prebudi, napravi križ in prikazni izginejo pred njim.

Stari Martin je bil že v starosti, v kateri se spanje in bedenje ne loči mnogo od druzega. Večkrat je sedel po več ur na enem in istem mestu brez posla, posebno po leti, ko solnce tako gorko pripeka na zemljo. Tu je sedel stari Martin s povešeno glavo, in žalostne misli so se mu pojavljale v glavi . . . Bog ve kakne misli so bile to! In spomnil se je stari oče kaka dogodka iz svojega dolzega življenja in vedel je natanko, kedaj in pod kakimi okolnostmi se je isti primer . . . ali pa je plavala podoba davno čule pripovedke pred njim, in mislil je stari oče, da se je to res zgodilo. Kdor doživi devetdeset let, ta ve, da je v življenju toliko čudnega, toliko nejasnega, kot celo v pripovedkah ne . . . Zato ljubijo stari ljudje tako zelo, da otrokom pripovedujejo pravljice in Bog ve, kdo več verjame tem pravljicam — otroci ali oni sami . . .

„Le glej Vasiljko, da ne zaspiš“, je dejal stari oče, „kaj naj potem storim s tabo“?!

„Ne bom zaspal, očka, ne! Jaz premišljujem, očka . . .“ je odgovoril Vasiljko. Stari oče pa se je smejal ter zmajeval z glavo.

„No, ali nisem rekel, da si ti modrijan!? Ti misliš! Ha, kaj pa misliš? Tako majhen si, da te komaj vidim, pa misliš! . . . Poglej no, kakšni ljudje so dandanes! Kaj pa misliš Vasiljko“?

„Sam ne vem, očka, kaj da mislim. Čez plan gledam in vidim, da je vse belo, da mesec sveti in da se snežinke bleste v bledi mesečni svetlobi kot dijamantni kristali . . . da stoji tam trs, mirno in nepremično kot bi spal in da je v kožuhu gorko kot na peči . . . In počutim se tako dobro, očka . . . Vidiš očka, to mislim . . .“

„Hm, Vasiljko, ti si mali bedak, mali bedak, Vasiljko! Čemu ti je treba misliti, ko tu sediš v gorkem kožuhu in nimaš nobenih skrbij . . . Kaj je treba takemu otroku misliti, kot si ti! Ko boš toliko star, kot tvoj stari oče — potem — no potem boš že lahko mislil . . .“

In stari oče se je v resnici zamislil. Mislil je na nekaj iz davno preteklih časov. Dolgo je že tega, vrlo dolgo, a spominja se tega še natanjko. Zdi se mu, da je ravnokar preminul zadnji vzdih in v nočni tišini sliši težki udarec kladiva na belo krsto. Njegovo staro srce pa začne hitreje in burneje biti in zdaj udarja močno in hitro v njegovih prsih, zdaj je zopet mirno. Stari oče je mislil glasno ter mrmral v sivo brado: „In če še tako premišljujem, o Bog, Ti veš, da jaz nisem vsega kriv . . . O usoda! Oh, oh“! . . .

(Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Za avskultante so imenovani pravni praktikantje gg. Makso Božič v Ljubljani, Fr. Küssel v Novem mestu in Ivan Trtnik v Celju. — Višji evidenčni geometer gosp. Vinko Prešern je premeščen iz Krškega v Ljubljano. — Izvršitev triangulacijskih del na Kranjskem je ministrstvo poverilo višjemu geometru gosp. A. Skrbku na Dunaju, ki je v rečeni namen že prišel v Kostanjevico. — Stolnim proštom v Ljubljani je imenovan semeniški ravnatelj gosp. dr. Ivan Kulavic. — Ministrski svetnik v poljedelskem ministrstvu gosp. Ludovik Dimitz je dobil komturski križec Franc-Jožefovega reda z zvezdo. — Hišnim zdravnikom v deželni prisilni delavnici je imenovan gosp. dr. I Oražen na mesto gosp. primarija dr. V. Gregoriča, ki se je bil tej službi odpovedal in kateremu je za njegovo delovanje izrekel deželni odbor zahvalo in priznanje. — Konceptni praktikant pri namestništvu na Dunaju gosp. Fran Vlček je imenovan

konceptnim praktikom pri deželni vladi v Ljubljani. — Trgovinski minister je imenoval poštnega kontrolorja v Brucku na M. Petra Grašića in poštnega oskrbnika v Mürzzuschlagu Ferdinandu Wudio poštnima nadkontrolorjema, prvega na svojem mestu, drugega za Maribor.

— **Poroka.** Gosp. Fran Wiesthaler, c. kr. gimnazijski ravnatelj v Ljubljani, in njegova soproga naznanjata, da se poroči njiju hči gdč Arija z gospodom dr. Otokarjem Kočevarjem pl. Kondenheimom, c. kr. sodnim pristavom v Ljubljani. Poroka bo 27. t. m. ob 11. uri dopoludne v stolni cerkvi.

— **Prememba posesti.** Grajščini Radeče in Svibno pri Zidanem mostu, doslej last gosp. F. Schmitta na Dunaju, sta kupila ljubljanski župan gospod Ivan Hribar in generalni zastopnik zavarovalnice „Feniks“ gosp. Josip Prosenc za 250 000 kron.

— **»Slovenska Matica«** vabi na XXXVIII. redni občni zbor, ki se vrši v sredo dné 4. rožnika 1902. l. ob šestih zvečer v veliki dvorani „Mestnega doma“ na cesarja Jožefa trgu. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov ogovor. 2. Letno poročilo tajnikovo za dobo od 1. rožnika lani do 31. velikega travna letos 3. Poročilo blagajnikovo o računskem sklepu za l. 1901. 4. Volitev treh računskih presojevalcev, (§ 9 lit. a) dr. pravil) 5 Poročilo blagajnikovo o proračunu za l. 1902. 6. Dopolnilna volitev društvenega odbora. 7. Posamezni nasvéti in predlogi.

— **Sveče v korist družbi sv. Cirila in Metoda,** o katerih se je že mnogo govorilo med rodoljubi in prijatelji prekoristne šolske družbe sv. Cirila in Metoda, bodo sedaj vendarle prišle v promet. Ako se pomisli, kako velikega pomena je naša šolska družba, in koliko podpore daje slovenski mladini, je pričakovati, da se bode slavno p. n. občinstvo zavedalo svoje dolžnosti in povsodi zahtevalo le sveče družbe sv. Cirila in Metoda. — Ker je kakovost teh sveč najboljša, cena pa enaka drugim sovrstnim izdelkom, je dolžnost vsakega narodnega trgovca, da si omisli te sveče. — V kratkem izidejo ceniki, ki se bodo na zahtevanje dopošiljali poštnine prosto. — Za razpečavanje Ciril-Metodovih stearin-sveč je družbino vodstvo poverilo trgovca gosp. Mateja Žigona v Škofji Loki kot glavnega zalagatelja. Vsa naročila ali sploh kaka pojasnila naj bodo naslovljena na omenjenega gosp. trgovca, ki bo drage volje vedno na razpolago.

— **Novi bankovci.** Kakor se je že poročalo, izda avstro-ogrska banka dne 26. maja nove bankovce po 50 kron. Ti bankovci, ki so datirani z dne 2. januvarja l. 1902, bodo 150 milimetrov široki in 100 milimetrov visoki. Podoba na noti je v modri barvi izdelana, temelj pa rudeče-vijoličast. Na jedni strani je nemški napis, poleg katerega je v osmih deželnih jezikih — tudi v slovenskem — navedana vrednost bankovca, na drugi strani pa je samo napis v madjarskem jeziku.

— **V občini Vinica** in sicer v vaseh Vinica, Golek, Podklanec, Ogulin, Drenovec in Perudine je bila toča 13. t. m. in je po vinogradih in sadovnikih napravila za kakih 10.000 K škode.

— **Sleparski vinski agent.** Po Ljubljani in ljubljanski okolici se potika okoli neki vinski agent, ki je že menda več ljudi ogoljufal za predplačila. Ljudem natvezuje, da je izgubil denar in da prosi zaradi tega višjega predplačila. Oškodovanci se naj oglasijo pri mestni policiji.

— **Občinske volitve v Beljaku** so se vršile te dni in pokazalo se je, da se je v tem mestecu izvršil velik preobrat. Doslej je imel v Beljaku vedno znani državni poslanec dr. Steinwender odločilni vpliv in so Steinwenderjevi pristaši imeli tudi občinsko upravo v rokah. Pri minolih volitvah pa je ta stranka propadla in so dobili, in sicer prvič, Vsenemci večino.

— **Koroški vojvodski prestol.** Prebivalci v Karnburgu so vložili peticijo na koroški deželni zbor, naj se historični vojvodski prestol, ki se nahaja v deželni zbirki, zopet postavi na svoje prvotno mesto na Gosposvetskem polju. V ta namen se postavi iz deželnih sredstev gotična kapela, katere stene bodo naslikane s tozadevnimi historičnimi dogodki, a v sredini bo stal zgodovinski kamen.

— **Zaradi razžaljenja veličanstva** sta bila v Trstu obsojena sobni slikar Al. Sinigaglia v dveletno, čevljar Zammatio pa v 18mesečno težko ječo. Seveda sta prinesla svojo dinastično hvaležnost iz Italije.

— **»Eastern European Review«** je naslov novemu časopisu, ki je začel v angleškem in v francoskem jeziku izhajati v Londonu, in ki ima namen, zastopati koristi slovanstva, zlasti manjših slovanskih narodov. Novi list izdajata znana publicista George Cecil in E. Lazarović.

— **Umrli.** Umrla je v Celju dne 11. t. m. gospa Helena Miheljak, tašča gg. notarja Baša in deželnega šolskega nadzornika Petra Končnika, v 87. letu svoje starosti. — Umrla je v Kranju gospa Ivana Majdič rojena Sturm, mati veletržca in posestnika gosp. Ivana Majdiča.

— **Nenavaden slučaj.** Polužitkar Janez Mrak v Doleh nad Idrijo je živel s svojo ženo Heleno 56 let v srečnem zakonu. V svoji starosti sta bila še vedno popolnoma trdna. Oče Janez, pravi tip slovenskega kmeta, je bil 81 let star, in njegova žena Helena 79 let V jeseni preteklega leta sta oba oslabela in potem ne več vstala. 12. maja t. l. dopoldne sta pa oba skupaj umrla, najprej Janez in potem žena Helena, — skupaj ležala na mrtvaškem odru, — skupaj v jedni jami sta pokopana. Ravno tako se je pred 57. leti pri ravno tej hiši zgodilo, da sta namreč oče mati sedaj umrlega Janeza Mraka oba v jednem dnevu umrla. Janez Mrak je imel petero otrok in so še vsi živi. V njegovi 81letni dobi ni nihče, — razen njegovih starišev, — izmed njegovih umrl. Pač redek slučaj.

— **Zastrupljena natakarica.** Te dni je prišel v Vračkotovo gostilno v Ljubljani neki gost, ki je naročil sebi četrt litra vina, objednem pa dejal natakarici Marjeti Erženovi, naj si tudi ona vzame na njegov račun četrt litra vina in pride k njemu. Natakarica je prinesla za oba vina na mizo in se potem za trenotek odstranila iz sobe. Prišedša nazaj je popila vino, pa tudi neznani gost je svoje vino popil, plačal in odšel. Koj na to je postalo natakarici slabo in ker so razni znaki kazali, da je zaužila strup, so jo prepeljali hitro v bolnico, kjer so ji želodec izpraznili. Sodi se, da je iz nevarnosti. Policija je takoj začela neznanega, a sumnega gosta zasledovati in posrečilo se ji je dognati, da je neki posestnik iz Most

— **Poskušen ulom.** Neznan zlikovec se je v noči od 13. na 14. t. m. utihotapil v pisarno stavbnega podjetnika Ceconija v Radovljici in s krampom poskusil razbiti železno blagajno, v kateri je bilo 80.000 kron. Poskus se pa ni posrečil

— **Samomor.** V Celju si je 60letni železniški delavec Gross z nožem prerezal vrat. Prepeljali so sicer še živega v bolnišnico, a ni upanja, da bi mu rešili življenje.

— **Dvakraten morilec.** Iz Lvova poročajo, da je posestnik Aleksander Szumny l. 1896. radi umora svoje v Sanoku pred porotniki obsojen na smrt. Ta kazen je izpremenila v dosmrtno ječo. Po umoru cesarice Elizabete pa mu je bila zopet znižana kazen na 15 let Slučaj pa je razkril, da je Szumny pred 7 leti, torej še pred umorom žene umoril tudi svaka posestnika Halejka, ki je l. 1895. izginil. Iz sledu Halejkovo glavo so našli na Szumnega vrtu. Se začne obravnava vnovič radi dveh umorov.

— **Cesar Viljem in židje.** Po sorodstvu z angleško kraljevo rodbino — soprog matere kraljice Viktorije je bil žid — se pretaka po žilah nemškega cesarja jedno tretjino židovske krvi. Ne le pokoljenje, marveč vse delovanje nemškega cesarja je tudi popolnoma židovsko sovražno in krivično. Židje so v posebni milosti na nemškem dvoru in imajo velik upliv na nemško politiko, krvavo krivično nenemškim narodom. Zato je tudi vsenemško časopisje polno hinavske hvale na nemškega cesarja, katerega povzdigujejo tako visoko, kakor so povzdigovali angleško kraljico. A židje so spravili Anglijo na rob propada, in tako se bode z njihovo pomočjo zgodilo tudi z Nemčijo.

— **Elektrika v službi sleparjev** je najnovejše, s čemur se je pečala policija, pa ne avstrijska, ampak pariška. Pariško konjsko železnico nadomestili so na več krajih s podzemskim vodilnim kablom. V sredi tira so na vsakih sto korakov bele jeklene plošče, katere služijo, da prevajajo elektriko; s ključem se električki tok ali zapre ali odpre. Kadar so plošče odprte, elektrizira se vsaka živa stvar in tudi konj, če se plošče le dotakne s kopitom. Skoro vsak dan pogine kak konj in društvo mora plačati lastniku odškodnino. Zadnje tedne so se pa taki slučaji grozno pomnožili in policija je črto zastražila. Slutila je zločinstvo. In niso se zmotili zviti pariški policijski organi. Odkrili so hudodelstvo. Nek nižji uradnik Luxenburger je imel ključ za pregledovanje omenjenih jeklenih plošč. Zvezal se je z dvema konjskima kupcema v sledečo zločinsko zvezo: Kupca sta nakupila stare nerabne konje in sta jih po noči peljala na elektriški tok, ki je seveda konje na mestu ubil. Zločinski konzorcij je zahteval za pobite konje odškodnino in dobil je za 200 frankov vredne konje po 1200 in tudi 1500 frankov pa še meso in kožo je prodal. Sleparsko trojico so prijeli in zaprli.

— **Ročna dela ruskih caric.** Mnogo stoletij uže vlada na ruskem dvoru običaj, da ruske vladarice izdelujejo razna dragocena ročna dela za porabo cerkvam. Mnogo prekrasnih in zgodovinskih cerkvenih plaščev in sploh kinča se nahaja izdelanega od jedne ali druge ruske carice po različnih cerkvenih zavodih. Tudi sedanja carica drži se tega starega običaja ter je v svojih prostih urah izvezla z zlatom uže več mašnih oprav, ter ima na to vrsto del posebno veselje in priročnost.

— **Beda ruskih dijakinj.** V Rusiji izvršuje vseučiliščne nauke tudi mnogo devojk in veliko jih je iz revnejših ruskih slojev. Rusinje imajo za višje vede neobično veselje in nadarjenost ali kakor se vidi iz sledečega, morajo imeti tudi neobično vstrajnost in voljo. Mnogo jih je med njimi, ki imajo na mesec 3 do 5 k večjemu 7 rubljev dohodka. Od tega naj se hrani, oblači in plača stanovanje. Največ se hranijo s čajem in kruhom, ker večina nima, da bi si vedno kupovala obed, če tudi le za šest kopejk. Mnogo jih je, ki celi dan za hrano izdajo 5 kopejk, 9, 15, a one, ki imajo za porabo 20 kopejk na dan, one se štejejo bogate. Mnogo jim pripomore novoustanovljeno društvo za podpiranje ženske učeče se mladine. Največ se jih posveti zdravilstvu in marsikatera bode po prestanih triletnih naukih lahko rekla, da ves čas ni nijedenkrat obedovala.

— **Jok ali smeh v gledališču.** Pisatelji dram imajo često srečo, da kadar hočejo s svojimi igrami v gledališču doseči, da občinstvo joče, tedaj dosežejo, da se smeje, ako pa nasprotno hočejo pri poslušalcih zbuditi smeh, pa jim često uide v jok. Tako je tudi tožil francoski pisatelj dram Ernesto Blum, da je on nameraval pisati drame, pri katerih bi se poslušalci jokali, sedaj pa ga poznajo povsod kot izbornega humorista v dramatiki. On pravi, da je bil mnogo bolj ponosen, ko je videl, da so gospe pri njegovih delih jele jemati robce iz žepa in si brisati oči, kakor pa, ko je vse hrumelo od samega smeha po gledišču. On toži, da občinstvo dandanes v gledališču neče jokati, temuč se samo smejati se in to znači, da je žaloiger in joka dovolj po hišah doma.

— **Xavier de Montèpin**, francoski romanopisec in dramatik, je umrl 78 let star. Napisal je celo knjižico romanov, novel in dram. Svoje dni so ga Francozi poleg Dumasa st. čitali najrajše. Zaslužil si je ogromne svote ter umrl kot bogataš v svoji lastni krasni palači.

— **Kralj Alfonz XIII. polnoleten.** V soboto dne 17. t. m. je izpolnil španski kralj svoje 16. leto ter prevzel vladarstvo. Slavnosti so se vršile od 11. do 20. t. m. Prisegel pa je kralj 17. t. m ob 2 pop. pred parlamentom.

— **Admiral Sampson** je umrl 26 m. m. v Washingtonu. Dvignil se je od navadnega pomorščaka do slavnega admirala, udeležil se je junaško bitk ter se odlikoval zlasti v zadnji vojni s Španijo, ko je bil poveljnik in dosegel zmago. Rojen je bil leta 1840. in zapušča 2 sina in 4 hčere.

— **Kako Angleži čitajo časopise.** To se pravi, imeli bi jih čitati, ako bi ubogali angleški zdravilski list, ki jih opozarja, da naj med zajutrkom in sploh med jedjo nikdar ne dotikajo listov. Ako pa časopisi morajo biti prečitani, pravi omenjeni list, vzemite ga s kakim držalom čeprav kleščami v roko, ter čitajte s kleščami, daljnogledom, ker je lahko mogoče da je oni, ki je skladal liste v tiskarni ali sluga, ki jih je raznašal, kaj bolan, ali poln kužnih bacilov. Dalje listonoša, ki ima s časniki vred pisma vseh delov sveta v svojej torbi, kako lahko se je okužil časopis. Tudi ulični prah in lepilo, s kojim je časopis zalepljen, vse to zna biti polno bacilov. Tako še nadalje našteva in opozarja svoje čitatelje omenjeni list, če pa mu bodo Angleži posebno hvaležni za to skrb, ni gotovo, saj so uže sami vsled pretirane natančnosti vsi nervozni.

50.000 kron znaža glavni dobitek gledališčnih igralcev loterije. Opozarjamo naše cenjene čitatelje, da se vrši srečkanje nepreklicno dne 19. junija l. 1902 in da bodo dobitki od pošiljateljev proti 10 % odbitku v gotovem denarju izplačani.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 17. maja t. l.: 36, 65, 57, 84, 81.
V Trstu dne 17. maja t. l.: 52, 82, 3, 24, 48.
V Pragi dne 21. maja t. l.: 78, 18, 43, 35, 58

Tržne cene.

V Ljubljani dne 23. maja 1902. Pšenica K 9·50 h, rž K 7·— h, ječmen K 8·— h, oves K 8·50 h, ajda K 7·— h, proso K 6·— h, turšica K 6·— h, leča K 9·— h, fižol K 6·50 h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Vizitnice

priporoča

J Blasnik-ova tiskarna v Ljubljani.

Srečkanje nepreklicno

19. junija l. 1902.

Gledišćnih igralcev loterija.

1	glavni dobitek	à	50000	kron
1	„ „	à	5000	„
1	„ „	à	3000	„
2	„ „	à	2000	„
5	dobitek	à	1000	„
10	„	à	500	„
20	„	à	200	„
60	„	à	100	„
100	„	à	50	„
300	„	à	20	„
3500	„	à	10	„

Srečke po 1 krono

priporoča

J. C. Mayer, menjalnica v Ljubljani.

Sleherni dobitki se od pošiljateljev proti **10** % odbitku **v gotovem denarju** izplačajo.

Da se zamore ceni **bazarski** ali **tržni robi** v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za ure pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot **reklamo**, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (3—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10 **nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.**

gld. 4·20 **prava srebrna remont. ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.**

gld. 4·70 **prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.**

gld. 11·— **prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.**

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradom 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Odgovorni urednik **Rajko Pirkovič.** — Tisk in založba **J. Blasnikovi nasledniki.**